

Kardeş kazığı mı?

Azerbaycan Büyükelçiliği tarafından gönderilen, Araz Aslanlı'nın Baskın Oran'a cevaben yazdığı yazıyı yayımlıyoruz

[Radikal](#) İki'de [Baskın Oran](#) imzasıyla “Kardeş Azerbaycan’ın son kazığı” isimli bir makale yayınlandı. Prof. Dr. [Baskın Oran](#), [Türkiye](#)’de kendi alanında saygın bir bilim insanı olarak bilinir. Fakat maalesef [Radikal](#)’deki son yazısında bilimsellikten uzak kesin kanaatlerin hakim olduğunu rahatlıkla gözlemlemek mümkün. Daha ilk cümlede “[Türkiye](#)’nin canını dişine takarak uğraştığı [İsrail](#)’e hava üssü verdi” iddiasıyla Azerbaycan ile ilgili hüküm verilmiş. Bunun yanlış bir iddia da olabileceğinin hesaba katılması, doğru ya da yanlış olma ihtimalinin bilimsel yöntemlerle, akademik bakış açısıyla değerlendirilmesi gerekirdi.

Halbuki bu ciddi de olsa sonuçta bir iddia. Bazılarına göre Azerbaycan ile [İran](#) arasındaki gerginliğin tırmanmasını ve dolayısıyla Azerbaycan’ın [İran](#) karşıtı cepheye daha da yaklaşmasını isteyenlerin bilinçli yaptığı bir provokasyon, ama bazılarına göre bir bilginin sızması. Hangisi doğru, araştırılması gerekir.

Ama ister Azerbaycan’ın resmi açıklamaları, ister mevcut durumuna ilişkin değerlendirmeler (toprakları [Ermenistan](#)’ın işgali altındayken başka bir komşusuyla sorun yaşamak istemeyeceği, [İsrail](#)’e verebileceği askeri havaalanı kapasitesine ilişkin sorular, resmi doktrinlerindeki ilgili hususların tam aksi yönde olması, [İran](#)’a askeri müdahaleye Azerbaycan’ın resmi olarak açıkladığı ve açıklamadığı nedenlerden dolayı karşı olduğuna ilişkin genel kanaat) iddiaları pek doğrulayıcı niteliğe sahip değil.

Makalede bir bilim insanının uzak durması gereken yönetime başvurulmuş, doğruluğu büyük kuşku doğuran tez ve iddialar kesinmiş gibi aktarılmaya ve sanki kaynaklar da yazdıklarını teyit ediyormuş görüntüsü vermeye çalışılmış. Örneğin, Azerbaycan Savunma Bakanı Sefer Abiyev’in defalarca kesin dille aksi yönde görüş belirtmesine rağmen Prof. Dr. [Baskın Oran](#), Ebiyev’in “[İran](#)’ı bombalamaktan dönecek [İsrail](#) uçaklarının Azerbaycan’a inmeleri ve oradan [İran](#)’da arama-kurtarma operasyonu yürütmek istemeleri halinde bunu yasaklayacaklarını söylemekten kaçındığını” iddia ediyor. Bunun çok yanlış olduğunu anlamak için Azerbaycan ile ilgili haberleri azıcık takip etmek yeterli. Çünkü Azerbaycan yetkilileri bu tür iddiaları her defasında kesin dille yalanlıyor.

İlk adım

Şu iddiasıysa bilimsellikten oldukça uzak bir üslupla kaleme alınmış gibi: “Yüzde 77’si Ermeni olan Dağlık Karabağ’ın bağımsızlıktan bahsetmeye başlaması üzerine, sobaya tiner döker gibi, bölgenin 1923’ten beri süregelen özerkliğini 1989’da bir parlamento kararıyla kaldırdı. Başını belaya soktu. Arkasından savaş çıkınca, askerleri, ellerindeki Sovyet tanklarını birkaç bin dolar karşılığında Ermenilere sattı.”

Öncelikle, Prof. Dr. [Baskın Oran](#) eğer tüm milliyetçi duyguları bir kenara bırakıp objektif bir bakışla sorunun tarihine, hukuki boyutuna azıcık göz atarsa, mutlaka emperyalizmin bölgede oynadığı oyunları da, büyük devlet kurma peşinde koşanların yaptığı katliamları da, başka ülkelere askeri üs verme arzularını halen tatmin edemeyenlerin her gün “gel sana askeri üs vereyim” diye büyük devletlere seslenişlerini de öğrenmiş olur.

Rakamlara gelince, Karabağ bölgesinin genel nüfusu içerisinde hiçbir dönemde Ermenilerin yüzde

35'i geçmediği çok sayıda Rus ve Fransız kaynağında yer alıyor ve [Ermenistan](#) bölgeyi işgal edinceye kadar da hep öyle oldu. Tarihi Karabağ Hanlığı, 1805 yılında Hanlığı kuran Penahali beyin oğlu İbrahim Han ile Rus ordusunun komutanı P. D.Sisianov arasında imzalanan Kürekçay anlaşmasıyla Müslüman-Azerbaycan (Türk) toprağı olarak Rusya'ya birleştirilmişti. Üzerinde SSCB döneminde kurulan yapay Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi (DKÖB), tarihi Karabağ bölgesinin sadece az bir kısmını kapsadığı ve zaten Ermeni nüfusun yoğun yaşadığı bölgeler esas alınarak oluşturulduğu için, bu yapı içerisinde Ermenilerin çoğunluk olduğunu ayrıca tez olarak ileri sürmek mantıklı değil. Diğer yandan Azerbaycan parlamentosu özerkliği 1989'da değil Kasım 1991'de kaldırdı. Bundan önceyse [Ermenistan](#) Parlamentosu önce 1 Aralık 1989'da DKÖB'yi kendisine birleştirme kararı almış ve bölgeyi işgal etmek üzere askeri girişimlere de başlamıştı. Yani hukuki zeminde de, savaşı başlatma olayında da ilk adımı Azerbaycan atmadı.

Azerbaycan savaşı da [Ermenistan](#) kendi ordusunu çok daha önce kurduğu, Rusya tarafından silahlandırıldığı ve tabii ki yaşadığı iç sorunlar (daha çok Rusya tarafından organize edilen darbe ve darbe girişimleri) nedeniyle kaybetti. Yoksa o sırada ne satacağı tankı vardı ve de [Ermenistan](#)'ın o tankı alacak parası...

Doğalgaz meselesi

Azerbaycan'a yönelik suçlamalarından birisi de “[Türkiye](#)'ye ‘indirimli’ sattığı doğalgaza zam ilan etti” cümlesiyle ifade edilmiş. Sanki doğalgazı gerçekten indirimli satmıyormuş gibi. Aynı zamanda olayın perde arkasındaki tüm diğer etkenler ve Azerbaycan'ın [Türkiye](#)'ye halen en ucuz doğalgaz satan ülke olduğu gerçeği de gözardı edilerek.

[Türkiye](#)-Azerbaycan ilişkilerinin duygusal, kardeşlik boyutları vardır ve bu kadar çok manevi bağlara sahip iki ülke için de bu çok doğal. Fakat ilişkilerin siyasal, askeri ve ekonomik açıdan taşıdığı stratejik önem de gözardı edilemez. İlişkilerde anlaşmazlıkların yaşanması da doğal. Bir ülkenin içinde bile gerginlikler yaşanabiliyorsa iki ülke arasında bunların yaşanmasının doğal olduğunu en azından bir bilim insanının bilmesi gerekir.

*Araz Aslanlı, Kafkasya Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı ve Hazar Üni. Öğr. Gör.

Anahtar Kelimeler

Radikal Gazetesi , İsrail , Ermenistan , İran , Türkiye , BASKIN ORAN

